

Regeringsuppdrag om förprovning

Uppdraget

Förenkla och förbättra förprovningen

Jordbruksverket fick i regleringsbrev för år 2018 i uppdrag att fortsätta arbetet med att förenkla och förbättra förprovning enligt 5 och 6 §§ tidigare djurskyddsförordningen (1988:539), numera 6 kap. 1-3 §§ nya djurskyddsförordningen (2019:66). I arbetet ska ingå att överväga vilken kompetens som bör finnas hos länsstyrelserna och hur djurhälsoaspekter kan beaktas i större utsträckning i förprovningen. Uppdraget ska utföras efter samråd med länsstyrelserna och redovisas till Regeringskansliet (Näringsdepartementet) senast den 28 april 2019.

Uppdraget har inte omfattat att utreda om förprovningen helt eller delvis bör läggas ner. Sådana förslag har dock framförts under utredningsarbetet men har inte utretts och tas inte upp i denna rapport.

Uppdraget har genomförts i samråd med berörda parter

Vi har genomfört uppdraget efter samråd med länsstyrelserna. Detta har skett genom att vi vid sex olika tillfällen har haft möten med en särskild samrådsgrupp som länsstyrelsen tillsatt. Gruppen från länsstyrelsen har bestått av åtta personer varav sex är förprovningshandläggare och två är länsveterinärer. Gruppen benämns fortsättningsvis *länsstyrelsegruppen* i denna rapport. Vi har även skickat två enkäter med frågor till samtliga länsstyrelser.

Utöver samråd med länsstyrelsegruppen har vi haft samrådsmöten med ett flertal olika intressenter som bidragit med värdefulla synpunkter kring de frågeställningar som ingår i uppdraget. Dessa intressenter är; Lantbrukarnas riksförbund (LRF), Svensk Fågel, Svenska Ägg, Sveriges Grisföretagare, Sveriges Nötköttsproducenter, Svenska Fåravelsförbundet, Lammproducenterna, Hästnäringens nationella stiftelse, Svensk Hjort, Gård & Djurhälsan, Växa Sverige, Djurskyddet Sverige, Djurens Rätt, Distriktsveterinärerna, Institutionen för husdjurens miljö och hälsa och Institutionen för Biosystem och Teknologi vid Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) samt Livsmedelsverket.

Under utredningsarbetet har intressenter från näringen framfört förslag om att förprovningen helt eller delvis bör läggas ner. Eftersom sådana alternativ inte har ingått i uppdraget har dessa förslag inte bearbetats vidare i utredningsarbetet och tas därför inte upp i denna rapport.

Innehåll

Sammanfattande slutsatser	4
Förprovningar handläggs av länsstyrelser med särskild kompetens och samarbetet mellan länsstyrelserna utvecklas	4
Särskild vägledning om förprovning och besiktning samt förbättrad information	4
Förprovningsprocessen förenklas och förbättras genom en tidig kontakt med länsstyrelsen	4
Övriga åtgärder som vi föreslår	5
Ökad likabedömning, stärkt kompetens och bättre kvalitet i handläggningen.....	6
Förslag på åtgärd	6
Bakgrund och förklaring till åtgärderna	6
Förprovningar handläggs av länsstyrelser med särskild kompetens	6
Länsstyrelserna skapar särskilda handläggargrupper som bevakar olika områden inom djurhållningen och stallbygandet.....	7
Jordbruksverket tar fram särskild vägledning om förprovning och besiktning.....	8
Samverkansgruppen för förprovningsfrågor	8
Respektive bransch tillhandahåller kontaktperson för förprovningsfrågor	8
Veterinärer bidrar med erfarenhetsåterföring	9
Tidig kontakt med länsstyrelsen och bättre ansökningsblanketter	9
Förslag på åtgärd	9
Bakgrund och förklaring till åtgärderna	9
Länsstyrelsen erbjuder en tidig kontakt och ökar sin tillgänglighet.....	9
Nya ansökningsblanketter	10
Digitaliseringen av förprovningsprocessen	11
Förbättrad information om förprovning	11
Förslag på åtgärd	11
Bakgrund och förklaring till åtgärderna	12
Stärkt rättssäkerhet	12
Förslag på åtgärd	12
Bakgrund och förklaring till åtgärderna	12
Länsstyrelsen fastställer säkra processer	12

Jordbruksverkets checklistor och vägledningar kompletteras	13
Särskilda insatser för kompetensstärkning	13
Förslag på åtgärd	13
Bakgrund och förklaring till åtgärderna	13
Krav på kunskap och kompetens	14
Inventering - Färdigheter och kompetenser i förprovningen.....	14
Utbildningsmöjligheter och kompetensförsörjning	19
Djurhälsoaspekten i förprovningen	19
Förslag på åtgärd	19
Bakgrund och förklaring till åtgärderna	20
Smittskyddssamråd.....	20
Ekonomiskt stöd för smittskyddssamråd.....	20
Länsstyrelsens beaktande av djurhälsoaspekten.....	21
Möjliga förenklingsåtgärder som kräver ytterligare utredning	22
Förslag på åtgärd	22
Bakgrund och förklaring till åtgärderna	22
Typgodkännande	22
Livsmedelsverket förprovar djurutrymmen på slakterier	23

Sammanfattande slutsatser

Vi bedömer att ett antal åtgärder behöver vidtas för att förenkla och förbättra förprovningen. I rapporten redovisas samtliga åtgärder och nedan redovisas de åtgärder vi bedömer har störst effekt.

Förprovningar handläggs av länsstyrelser med särskild kompetens och samarbetet mellan länsstyrelserna utvecklas

Vi bedömer att förprovningar inom vissa djurhållningsområden bör handläggas av länsstyrelser med särskild kompetens. Vi bedömer också att samarbetet mellan länsstyrelserna behöver öka. Genom särskilda handläggargrupper inom förprovningens verksamhet skapas bättre möjligheter för länsstyrelserna att följa utvecklingen inom de olika djurhållningsområdena vad gäller exempelvis nya produktionssystem och teknik. Med dessa lösningar kan länsstyrelsernas samlade kompetens användas på ett bättre sätt än idag. Det leder till att bättre kvalitet på förprovningen och minskar risken för skilda bedömningar.

Särskild vägledning om förprovning och besiktning samt förbättrad information

För att stärka länsstyrelsen i sitt förprovningsarbete behövs en särskild vägledning om förprovning. En sådan vägledning bedömer vi kommer att göra förprovningen mer effektiv och likvärdig i landet. Det behövs även särskild information om förprovning som riktar sig till djurhållarna. Det skulle ge djurhållarna mer kunskap om hur förprovningen går till, vad den omfattar och vad dess syfte är.

Förprovningsprocessen förenklas och förbättras genom en tidig kontakt med länsstyrelsen

Vi bedömer att djurhållare redan i ett tidigt skede bör erbjudas personlig kontakt med länsstyrelsen. I dag arbetar vissa länsstyrelser på det sättet i samband med förprovningen och det gör det både enklare för djurhållaren och effektiviserar handläggning för länsstyrelsen.

Övriga åtgärder som vi föreslår

- *Jordbruksverket och länsstyrelsen fortsätter arbetet i den särskilda samverkansgruppen för förprövningsfrågor.*
- *Respektive bransch tillhandahåller kontaktperson för förprövningsfrågor.*
- *Veterinärer i fält bidrar med erfarenhetsåterföring.*
- *Jordbruksverket och länsstyrelsen gör en översyn av ansökningsblanketterna.*
- *Länsstyrelsen ökar digitaliseringen av förprövningsprocessen.*
- *Länsstyrelsen fastställer säkra processer i syfte att öka samarbetet mellan förprovningen och djurskyddskontrollen.*
- *Jordbruksverkets checklistor och vägledning för djurskyddskontrollen kompletteras med fråga om förprovning.*
- *Länsstyrelserna tar fram en gemensam plan för kunskaps- och kompetensstärkning inom förprövningsverksamheten.*
- *Sveriges Lantbruksuniversitet eller annat lämpligt lärosäte tar fram utbildningsprogram eller kursblock med särskild inriktning på lantbruksbyggnader och djurmiljö.*
- *Djurhälsoorganisationerna tillsammans med respektive branschorganisation stärker smittskyddssamråden och erbjuder kvalitetssäkrade smittskyddssamråd inom alla produktionsinriktningar.*
- *Jordbruksverket arbetar för att göra det möjligt för djurhållare att få ekonomiskt stöd för smittskyddssamråd.*
- *Länsstyrelserna utökar sin rådgivning om djurhälsa och smittskydd i förprövningsprocessen.*
- *Typgodkännande i stället för dagens förprovning (bör utredas vidare).*
- *Livsmedelsverket övertar huvudmannskapet för förprovningar på slakterier (bör utredas vidare).*

Ökad likabedömning, stärkt kompetens och bättre kvalitet i handläggningen

Förslag på åtgärd

- Förprovningar handläggs av länsstyrelser med särskild kompetens
- Länsstyrelserna skapar särskilda handläggargrupper som bevakar olika områden inom djurhållningen och stallbyggandet.
- Jordbruksverket tar fram särskild vägledning om förprovning och besiktning.
- Jordbruksverket och länsstyrelsen fortsätter arbetet i den särskilda samverkansgruppen för förprovningsfrågor.
- Respektive bransch tillhandahåller kontaktperson för förprovningsfrågor.
- Veterinärer i fält bidrar med erfarenhetsåterföring.

Bakgrund och förklaring till åtgärderna

Förprovningar handläggs av länsstyrelser med särskild kompetens

Vi bedömer att förprovningar inom vissa djurhållningsområden bör handläggas av länsstyrelser med särskild kompetens. Det bör leda till bättre kvalitet på förprovningen och en minskad risk för olika bedömningar.

Flera intressenter har framfört att det är önskvärt att förprovningsärenden för viss djurhållning koncentreras till vissa länsstyrelser. Skälet är att det kan vara svårt för varje länsstyrelse att inneha och upprätthålla en tillräckligt hög kompetens inom samtliga djurhållningsområden. Som exempel har framförts att förprovningsärenden som rör grisproduktionen i huvudsak är koncentrerad till landets södra län, medan de i andra län förekommer mer sällan.

Näringsen har framfört att det är viktigt att kompetensen inte samlas hos en enda person. En möjlighet skulle kunna vara länsvis specialisering, d.v.s. där en eller några länsstyrelser handlägger hela landets ansökningar av en viss typ av djurhållning. De menar att länen i allmänhet borde samarbeta mer och utnyttja olika handläggares och länsstyrelser specialkompetenser på bättre sätt än idag. Länsstyrelser i län där det byggs mycket av en viss sorts stallar borde kunna hjälpa andra länsstyrelser i län där sådana stallar inte är så vanliga.

I arbetet med detta uppdrag har länsstyrelsegruppen tagit fram förslag på två tänkbara lösningar enligt följande:

1. Specialistlänsstyrelser som handlägger

Ärenden inom en särskild produktionsinriktning lämnas över till en specialistlänsstyrelse som helt handlägger ärendet. På förhand har olika länsstyrelser (minst två län/djurslag) utsetts till specialister inom en viss produktionsinriktning och handlägger alla dessa förprovningar.

2. Specialistlänsstyrelser med rådgivningsfunktion

Handläggarna på respektive länsstyrelse kan ta hjälp av utsedda rådgivare (enskilda handläggare på länsstyrelserna) inom en produktionsinriktning för att få hjälp med

bedömning av en förprövningsansökan. Själva handläggningen av ansökan genomförs på den länsstyrelse ansökan inkom till. Rådgivaren skulle kunna stå med som deltagande i ärendet för att göra det tydligt för sökanden att en specialkunnig rådgivare har deltagit.

Med dessa lösningar som innebär att ett eller några län ges mer eller mindre övergripande ansvar för förprövningsärenden av t.ex. grisstallar, skulle den särskilda kompetens som behövs för att handlägga ärendet på ett optimalt sätt kunna nyttjas oavsett var i landet stallet ska byggas. Det minskar risken för att olika bedömningar görs i landet och leder till en effektivare handläggning. Detta medför en högre kvalitet i förprövningen och ger mervärden för djurhållare och större djurskyddsnytta.

Om en länsstyrelse ges ansvar enligt något av de två alternativen ovan skulle den jämfört med idag även få bättre möjligheter att upprätthålla och stärka sin kompetens inom sitt tilldelade djurhållningsområde. Detta genom att exempelvis kunna hålla sig bättre uppdaterad om utvecklingen inom den specifika branschen. Det skulle även underlätta för näringen, leverantörer och andra berörda företag samt myndigheter att få kontakt med den eller de specialister inom länsstyrelsen, vilket i förlängningen bör öka tryggheten för de djurhållare som investerar och bygger.

Trots de fördelar som en lösning med specialistlänsstyrelser kan ge finns även nackdelar. Om en handläggare på en specialistlänsstyrelse slutar sin anställning kan det uppstå ett glapp i kunskapsöverföringen till andra handläggare och om inga andra länsstyrelser är väl insatta blir systemet sårbart. En annan nackdel med alternativ 1 ovan är att det kan leda till hög arbetsbelastning hos den berörda specialistlänsstyrelsen om det kommer in många förprövningsansökningar inom samma produktionsinriktning samtidigt.

Ett system med specialistlänsstyrelser innebär även sannolikt en ökad administration för länsstyrelserna. Det kan röra sig om hantering kring överlämnanden av ärenden, men också exempelvis om debitering ska ske av någon tjänst som specialistlänsstyrelsen utför.

Det krävs också särskilda kunskaps- och kompetenssatsningar för handläggare på de berörda specialistlänsstyrelserna då så väl kraven som förväntningarna på dem kommer att öka. De länsstyrelser som utses till specialistlänsstyrelser kommer därför behöva mer resurser för att klara av det utökade uppdraget. Resursåtgången för övriga länsstyrelser kommer dock istället kunna minskas.

Hur den ekonomiska delen kan lösas har länsstyrelsegruppen inte undersökt, men tanken är att specialistlänen ska få ersättning för den extra tid de lägger för att handlägga en annan länsstyrelses ärende eller i förekommande fall för den tid de agerar rådgivande till andra länsstyrelser.

Länsstyrelserna skapar särskilda handläggargrupper som bevakar olika områden inom djurhållningen och stallbyggandet

Länsstyrelserna behöver hålla sig uppdaterade när det gäller den utveckling som sker inom olika djurhållningsområden, exempelvis vad gäller nya tekniska lösningar. Det är dock svårt för varje länsstyrelse att var för sig ha tillräcklig bevakning över hela området för alla djurslag. Länsstyrelserna behöver därför finna samarbetsformer där man på ett bra och effektivt sätt utnyttjar varandras resurser och tar tillvara på den samlade kunskap och kompetens som finns och införskaffas.

Vi föreslår därför att länsstyrelserna utöver de två förslag som beskrivits ovan om specialistlänsstyrelser, tillsammans skapar särskilda handläggargrupper som bevakar olika områden inom djurhållningen och stallbyggnaden. Till skillnad från de handläggare som verkar inom en specialistlänsstyrelse med särskild kunskap och kompetens om viss djurhållning kan olika handläggargrupper bevakar mer avgränsade områden. Det kan till exempelvis handla om att en handläggargrupp har särskild bevakning på brandskyddsfrågor, en annan grupp har särskild bevakning på ventilationsfrågor osv. Med sådana grupper skapas möjligheter att på ett strukturerat sätt följa utvecklingen löpande inom olika områden och förmedla kunskaper vidare till övriga förprövningshandläggare i landet på ett systematiskt sätt. Detta bör kunna tillgodose en viktig del av länsstyrelsens behov av löpande kunskapsförsörjning när det gäller frågor kring djurhållning och stallbyggnader samt bidra till en högre kvalitet på förprövningsarbetet i sin helhet.

Jordbruksverket tar fram särskild vägledning om förprovning och besiktning

För att stärka länsstyrelsen i sitt förprövningsarbete behövs en särskild vägledning om förprovning. En sådan vägledning bedömer vi kommer att göra förprovningen mer effektiv och likvärdig i landet.

Vi har tagit fram ett stort antal vägledningar till bland annat länsstyrelserna när det gäller djurskyddskontroller samt till veterinärer när det gäller villkorad läkemedelsanvändning. Vår erfarenhet av detta är att dessa vägledningar har på ett viktigt sätt bidragit till att kontrollerna i landet utförs på ett mer likartat sätt och att bedömningar vid kontrollerna idag är mer likvärdiga. Vi bedömer även att antalet frågor från länsstyrelserna och andra berörda kring hur olika paragrafer ska tolkas och tillämpas har minskat avsevärt.

På förprövningsområdet är ett liknande dokument efterfrågat och vi bedömer att det skulle kunna bidra till mer likartade och likvärdiga förprovningar i landet. Vi bedömer att ett sådant vägledningsarbete bör påbörjas av Jordbruksverket.

Samverkansgruppen för förprövningsfrågor

Det är av stor vikt att förprovningen sker på ett så likvärdigt sätt som möjligt i landet och att de bedömningar och ställningstaganden som görs i handläggningen inte skiljer sig åt mellan länen. Jordbruksverket och länsstyrelserna har därför under lång tid arbetat tillsammans i en särskild samverkansgrupp i syfte att nå dessa mål. Arbetet i samverkansgruppen bidrar till en ökad samsyn och till att förprovningen blir mer likvärdig i landet. Den fungerar även som ett effektivt forum för kunskapsöverföring mellan länsstyrelserna, inte minst när det gäller att initiera en ny handläggare i förprövningsarbetet. Vi bedömer att detta arbete har en god effekt och kommer därför att fortsätta med och utveckla samarbetet.

Respektive bransch tillhandahåller kontaktperson för förprövningsfrågor

Branschen har kritiserat förprovningen och bland annat framfört att länsstyrelserna gör olika bedömningar, att de inte har tillräcklig kompetens eller att kompetensen skiljer sig mellan olika länsstyrelser. Vi och länsstyrelserna tar denna kritik på allvar och arbetar därför kontinuerligt tillsammans med att höja kvalitén i förprövningsarbetet och målsättningen är att uppnå så stor samsyn som möjligt i olika frågor så att lika bedömningar görs i landet.

I detta arbete har vi och länsstyrelserna genom åren tagit kontakt med olika branschrepresentanter för att stärka kompetenserna hos länsstyrelserna. Detta har skett vid flera tillfällen, bland annat i samband med olika förprövningskurser som Jordbruksverket ordnat med olika teman. Medverkan från branschen har varit mycket uppskattat och värdefullt.

Vi bedömer att ett ökat samarbete mellan de olika branscherna och myndigheterna skulle gynna förprövningsverksamheten i sin helhet. Vi föreslår därför att varje bransch utser och tillhandahåller en representant som utgör kontaktyta mellan sin bransch och myndigheterna när det gäller förprövningsfrågor. Med sådana etablerade kontaktytor skapas större möjligheter än idag för respektive bransch att kontinuerligt kunna bidra med de erfarenheter och kunskaper de har i så väl det övergripande som det löpande förprövningsarbetet.

Veterinärer bidrar med erfarenhetsåterföring

En viktig komponent i förprövningsarbetet är erfarenhetsåterföringen. Detta sker på flera sätt men framför allt i samband med länsstyrelsens besiktning av stallar som förprovats. Det sker också erfarenhetsåterföring från det ordinarie kontrollarbetet som länsstyrelserna genomför. Vi tror dock att även andra aktörer som på olika sätt arbetar i fält och besöker olika djurhållningar har värdefulla erfarenheter som skulle kunna återföras till förprövningsarbetet.

En idé som har diskuterats under utredningsarbetet är att de veterinärer som arbetar i fält, exempelvis besättningsveterinärer och djurhälsoveterinärer, skulle kunna bidra med detta och på så sätt stärka det förebyggande djurskydds- och djurhälsoarbetet som förprovningen innebär. För att det ska kunna ske på ett effektivt sätt behöver dock någon form av samarbete etableras där naturliga kontaktytor finns mellan veterinärerna och den förprovande myndigheten, d.v.s. länsstyrelserna. Ett sådant samarbete behöver troligen innehålla fastställda rutiner som på ett systematiserat men ändå enkelt sätt kan fånga upp och tar tillvara på veterinärernas erfarenheter utan att öka deras arbetsbörda.

Vi har i dagsläget inte något färdigt förslag på hur ett sådant samarbete kan etableras och fungera i praktiken, men ser positivt på möjligheterna. Vi behöver arbeta vidare med frågan och undersöka förutsättningarna mer ingående.

Tidig kontakt med länsstyrelsen och bättre ansökningsblanketter

Förslag på åtgärd

- Länsstyrelsen erbjuder en tidig kontakt och ökar sin tillgänglighet i förprövningsprocessen.
- Jordbruksverket och länsstyrelsen gör en översyn av ansökningsblanketterna.
- Länsstyrelsen ökar digitaliseringen av förprövningsprocessen.

Bakgrund och förklaring till åtgärderna

Länsstyrelsen erbjuder en tidig kontakt och ökar sin tillgänglighet

Vi bedömer att länsstyrelsen bör erbjuda djurhållare personlig kontakt redan i ett tidigt skede. I förprövningsärenden sker i de flesta fall kontakten mellan sökanden och länsstyrelsen via telefon, e-post eller ordinarie postgång. I allmänhet tas dock sådana kontakter först efter det att ansökan om förprovning kommit in till länsstyrelsen. Från näringens sida har man framfört att det är viktigt med den personliga kontakten. Man menar därför att länsstyrelsen borde erbjuda de som ska ansöka om förprovningen att besöka länsstyrelsen och vid möte med förprövningshandläggare kunna diskutera sina planer och i övrigt både få och kunna lämna information. Man ser också ett värde i att länsstyrelsens handläggare gör ett tidigt platsbesök, särskilt vid ombyggnationer. Detta för att det är mycket lättare att förklara planerna på plats än över en ritning.

Näringen har framfört att flera länsstyrelser i dag erbjuder tidig muntlig kontakt vilket djurhållarna tycker är positivt. De menar att alla länsstyrelser borde ha liknande erbjudanden då det sparar tid och även bidrar till att djurhållarnas förtroende för och utbyte av förprovningen ökar. Näringen anser vidare att en tidig kontakt mellan djurhållare och myndigheter förenklar för djurhållaren, men kan även vara till nytta för länsstyrelsen genom en kompetenshöjande effekt för länsstyrelsens förprövningshandläggare.

Länsstyrelserna anser att det i allmänhet är positivt med en så tidig kontakt som möjligt med djurhållare som planerar att bygga. Vissa länsstyrelser erbjuder därför, redan i dag, alla som ska förpröva att besöka länsstyrelsen eller i vissa fall att länsstyrelsen besöker djurhållaren. Man upplever att sådana fysiska möten där djurhållarna har möjlighet att diskutera sina planer och sin ansökan inte bara uppskattas av djurhållarna utan också att själva handläggningen av ärendet på länsstyrelsen underlättas.

En del länsstyrelser har dock begränsade möjligheter att kunna lämna motsvarande erbjudande till sina djurhållare, även om det vore önskvärt. En förklaring till att detta inte görs lika på alla länsstyrelser är att de kan ha olika interna rutiner samt gör olika prioriteringar. En annan förklaring är skillnaderna mellan länen när det gäller de geografiska avstånden till djurhållarna.

Trots de olikheter som råder mellan länen i fråga om tillgänglighet bedömer vi att länsstyrelserna i allmänhet ger en god service till sina djurhållare. Samtidigt ser vi att djurhållarnas behov av personlig kontakt, exempelvis genom möten med länsstyrelsens handläggare, av förklarliga skäl idag inte tillgodoses i den omfattning som önskas. Vi delar den bedömning som näringen och flera länsstyrelser gör om att tidiga och personliga kontakter underlättar och förbättrar förprövningsprocessen i sin helhet för både djurhållaren och länsstyrelsen. Vi bedömer därför att varje länsstyrelse bör se över sina möjligheter att öka tillgängligheten för djurhållare som ska bygga.

Nya ansökningsblanketter

För att förenkla förprövningsprocessen i sin helhet och göra den mer effektiv behöver Jordbruksverket tillsammans med länsstyrelsen göra en översyn av ansökningsblanketterna.

Idag finns det två olika ansökningsblanketter som ska användas vid ansökan av förprovning. Detta regleras i Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om förprovning (SJVFS 2019:12). Den ena ska användas när ansökan avser förprovningspliktiga åtgärder för hästar

och den andra ska användas vid förprövningspliktiga åtgärder för övriga djurslag. Blanketterna togs fram av Jordbruksverket i samarbete med länsstyrelserna och har använts sedan 2012.

Länsstyrelserna ser nu ett behov av att förändra och komplettera ansökningsblanketterna. Exempelvis behöver blanketterna på ett bättre sätt än idag utformas så att de uppgifter länsstyrelsen behöver för sin prövning blir mer fullständiga. Man har också framfört att blanketten behöver utvecklas eftersom den inte fungerar så bra när det gäller vissa typer av djurhållningar. Exempel på detta är vid förprövning av hägn eller utrymmen för minkar.

Vi ser det som viktigt att ansökningsförfarandet och förprövningsprocessen är så enkel och smidig som möjligt. En grundförutsättning för det är att det ansökningsunderlag som länsstyrelsen får in är så komplett som möjligt. De ritningar som den sökande skickar in tillsammans med sin ansökan innehåller idag inte alltid all den information som länsstyrelsen behöver ha för sin granskning. Det behövs en ansökningsblankett som bättre fångar upp den övriga information som länsstyrelsen behöver för att kunna pröva ansökan i sin helhet. Vi behöver tillsammans med länsstyrelsen göra en översyn av ansökningsblanketterna med målsättningen att förprövningsprocessen i sin helhet ska förenklas och bli mer effektiv.

Digitaliseringen av förprövningsprocessen

Förprövningsprocessen är idag inte digitaliserad på annat sätt än att det är möjligt för sökanden att med en e-tjänst göra en anmälan om besiktning när den förprövade åtgärden är genomförd. Näringsen har framfört att förprövningsprocessen bör digitaliseras i betydligt större omfattning. Det har exempelvis framförts att man som alternativ till dagens förfarande bör kunna fylla i och göra sin ansökan om förprövning via en särskild e-tjänst där det ges möjlighet att följa handläggningsprocessen och hålla sig informerad när man vill på dygnet. Ett annat mer långtgående exempel är att med en utvecklad digitalisering skulle det vara möjligt för sökanden att rita upp eller göra en modell av sitt stall "online". Programmet skulle då direkt kunna ge återkoppling om ett viss mått eller funktion inte är godkänt.

Vi och länsstyrelsegruppen bedömer att en digitalisering av förprövningsprocessen är positiv eftersom det även i en begränsad omfattning kan leda till förenklingar och förbättringar av förprövningen. Med en digitalisering kan även mer innovativa lösningar på sikt tas fram och tillämpas som leder till ytterligare förenklingar och förbättringar. Frågan om digitalisering av förprövningsprocessen är dock en fråga för länsstyrelserna. I det fall länsstyrelserna väljer att prioritera ett arbete med att digitalisera förprövningsprocessen bedömer vi att vi bör stödja det arbetet.

Förbättrad information om förprövning

Förslag på åtgärd

- Jordbruksverket tar fram särskild informationsbroschyr om förprövning.
- Jordbruksverket tar fram förbättrad och mer lättillgänglig information om förprövning på webben.

Bakgrund och förklaring till åtgärderna

Det behövs särskild information om förprovning som riktar sig till djurhållarna. Bland annat behöver syftet med förprovningen tydliggöras. Det behövs också bättre information om vad som ingår respektive inte ingår i förprovningen samt vilket mervärde ett tidigt smittskyddssamråd kan ge. Flera intressenter har påpekat att djurhållarnas förväntningar inte alltid stämmer överens med vad som ingår och granskas i förprovningen. Man menar att en del djurhållare förväntar sig en mer komplett process, där inte bara djurskydd ingår. Man har också framfört att det är oklart vad syftet och funktionen med förprovningen egentligen är. Det behöver därför bli tydligt om vad förprovningen syftar till.

Stärkt rättssäkerhet

Förslag på åtgärd

- Länsstyrelsen fastställer säkra processer i syfte att ökat samarbete mellan förprovningen och djurskyddskontrollen.
- Jordbruksverkets checklistor och vägledning för djurskyddskontrollen kompletteras med fråga om förprovning.

Bakgrund och förklaring till åtgärderna

Länsstyrelsen fastställer säkra processer

Vi bedömer att länsstyrelsen behöver stärka samarbetet mellan myndighetens olika handläggare inom djurskyddsområdet.

Det råder osäkerhet kring vilken status förprovnings- och besiktningsbeslut egentligen har, d.v.s. hur säker djurhållaren kan vara på att det som förprovats och godkänts vid en slutbesiktning inte senare måste ändras. Näringen har framfört att det förekommer att stallar som har godkänts av länsstyrelsen vid förprovning och besiktning av stallet ändå kan få anmärkningar med krav på rättelse vid en senare djurskyddskontroll. För att denna problematik inte ska uppstå menar näringen att länsstyrelserna borde öka samarbetet mellan handläggare som arbetar med förprovning och handläggare som arbetar med djurskyddskontroller.

Det har förekommit fall där djurhållare efter en djurskyddskontroll har varit tvungna att göra förändringar i sina stallar trots att stallarna har godkänts vid förprovning. I grunden är sådana krav inte tillåtna att ställa i det fall ett gynnande förvaltningsbeslut föreligger. Det kan dock vara befogat i vissa fall. Ett exempel på det är om det i djurskyddskontrollen upptäcks brister i djurhållningen som i grunden är skötselrelaterade men som i det enskilda fallet inte bedöms kunna rättas på annat sätt än att förändringar ändå måste göras av själva stallet.

Ett annat exempel där länsstyrelsen kan behöva ställa krav på förändringar av förprovade stallar är om djurhållning eller andra förutsättningar som råder i stallet har ändrats jämfört med vad som angavs i förprovningsansökan eller vad som har godkänts vid besiktningen.

För att öka tryggheten för den enskilde djurhållaren och för att öka samsynen inom varje länsstyrelse bör länsstyrelsens olika djurskyddsverksamheter samarbeta. Vissa länsstyrelser

har löst detta genom att ha dessa verksamheter organisatoriskt samlade. Andra länsstyrelser har en organisation som innebär att förprövningsverksamheten och kontrollverksamheten är mer skilda från varandra, men där det finns andra fungerande lösningar. Oavsett hur verksamheterna är organiserade inom respektive länsstyrelser är det viktigt att den myndighetsutövning som sker sammantaget utförs utan att rättssäkerheten för den enskilde äventyras. Vi bedömer att det är viktigt att länsstyrelserna har säkra processer som stärker samarbetet inom djurskyddsområdet mellan myndighetens olika handläggare.

Jordbruksverkets checklistor och vägledningar kompletteras

Det är av flera skäl viktigt att vid djurskyddskontroll eller tillståndsgivning enligt djurskyddslagen vara uppmärksam på om förprovning och besiktning har skett och på vad myndigheten i så fall har godkänt vid en sådan provning. Utöver att kontrollera att förprovning och besiktning har skett, är det viktigt att undvika att krav ställs på den enskilde som står i strid med beslut som fattats vid förprovningen eller att ytterligare krav ställs på stallbyggnaden som borde ha beaktats under förprovningen. Jordbruksverket behöver därför komplettera checklistor och vägledningar till djurskyddskontrollen med en särskild kontrollpunkt rörande förprovning.

Särskilda insatser för kompetensstärkning

Förslag på åtgärd

- Länsstyrelserna bör ta fram en gemensam plan för kunskaps- och kompetensstärkning inom förprövningsverksamheten.
- Sveriges Lantbruksuniversitet eller annat lämpligt lärosäte bör ta fram utbildningsprogram eller kursblock med särskild inriktning på lantbruksbyggnader och djurmiljö.

Bakgrund och förklaring till åtgärderna

Vi bedömer att kunskaps- och kompetensnivån hos länsstyrelserna överlag är god. Det är dock tydligt att satsningar behöver göras både på kort och längre sikt inom flera områden för att stärka länsstyrelsernas kunskap och kompetens. Vi bedömer därför att länsstyrelserna bör ta fram en gemensam plan för hur kunskaps- och kompetensförsörjningen ska ske till de handläggare som arbetar i förprövningsprocessen.

Vi konstaterar också att det fortfarande saknas bra utbildningsmöjligheter för de personer som vill arbeta med byggfrågor inom lantbruket. Det gör att det är svårt för länsstyrelserna att få sökande med lämplig utbildning och/eller kompetens när de ska rekrytera nya handläggare till arbetet med förprovning och besiktning. Vi bedömer därför att SLU eller annat lämpligt lärosäte bör ta fram och erbjuda lämpligt utbildningsprogram eller kursblock med särskild inriktning på lantbruks- och stallbyggnader.

Krav på kunskap och kompetens

För att handlägga förprövningsärenden krävs en bred kompetens samt specifika kunskaper inom flera områden. Förutom att ha goda kunskaper om olika produktions- och djurhållningsformer krävs även goda kunskaper inom exempelvis det biologiska och tekniska området.

Flera intressenter har lyft fram att det är viktigt att handläggaren är väl insatt i hur produktionen fungerar i praktiken och de förutsättningar som gäller utifrån djurhållarnas perspektiv. Det har också förts fram att det är viktigt att handläggarna har tekniskt kunnande för att kunna förstå hur olika tekniker som används i djurstallarna fungera i praktiken och vilken inverkan de har på djuren och djurmiljön. Inte minst gäller det när nya tekniska innovationer och lösningar introduceras i djurhållningen.

Många menar att det är svårt eller omöjligt för länsstyrelserna att kunna ha all den kunskap och breda kompetens som behövs. Detta på grund av att djurhållningen inom vissa områden går mot en allt mer differentierad produktion, vilket gör det orimligt att en handläggare ska kunna ha all kunskap som krävs för att bedöma om djurhållningen kommer att fungera. Det har framförts att det finns stora variationer bland länsstyrelserna i vilken mån de har tillräckliga kunskaper och kompetens. Detta återspeglas bland annat i att bedömningarna ibland varierar mycket mellan olika länsstyrelser och handläggare. Det har därför framförts att satsningar behövs på utbildning, kalibrering och kompetensstärkande insatser.

Inventering - Färdigheter och kompetenser i förövningen

Som en del i vårt arbete med att undersöka vilka kunskaper och kompetenser som behövs i förprövningsarbetet har vi genomfört en tvådelad enkätundersökning. Denna skickades under 2018 ut till samtliga länsstyrelser och har besvarats av de handläggare som arbetar med förprövningsfrågor.

Enkätstudien berör vilka specifika färdigheter och kompetenser som är viktiga vid handläggning av förprövningsärenden samt hur kompetensförsörjningen ser ut hos länsstyrelsen i dagsläget. 19 länsstyrelser svarade på Enkät 1 och 21 svarade på Enkät 2.

Enkät 1 bestod av en lista över en mängd olika kunskaper och färdigheter som är viktiga vid handläggning av förprövningsärenden. Handläggarna på länsstyrelsen ombads att identifiera fem kunskaper/färdigheter som de ansåg *mycket viktiga*, och fem som de ansåg *ganska viktiga* för att handlägga förprövningsärenden på ett effektivt sätt. Resultatet sammanställdes och viktades så att varje röst på *mycket* och *ganska viktiga* räknades som 4 respektive 2 poäng.

Enkät 2 utgick ifrån de 10 kompetensområden som i Enkät 1 identifierats som speciellt viktiga för att framgångsrikt handlägga förprövningsärenden. I enkäten ombads handläggarna på länsstyrelsen att först uppskatta kompetensförsörjningen på sin specifika länsstyrelse avseende de 10 olika kompetensområdena och sedan för olika produktionsformer. Vid uppskattningen användes en skala mellan 0 till 10 där 0 motsvarade "total kompetensbrist på området" och 10 "tillgång till all kompetens som behövs".

De kunskaper och färdigheter som flest länsstyrelser identifierade som *mycket viktiga* för att effektivt handlägga förprövningsärenden var:

1. Produktionssystem
2. Installationsteknik
3. Lagstiftning
4. Byggnadsteknik
5. Djurvälstånd

De kunskaper och färdigheter som flest länsstyrelser identifierade som *ganska viktiga* för att effektivt handlägga förprövningsärenden var:

1. Brandskydd
2. Förvaltningskunskap
3. Etologi
4. Djurvälstånd
5. Djurmiljö

Det sammanräknade resultatet med viktade poäng kan ses i tabellen nedan.

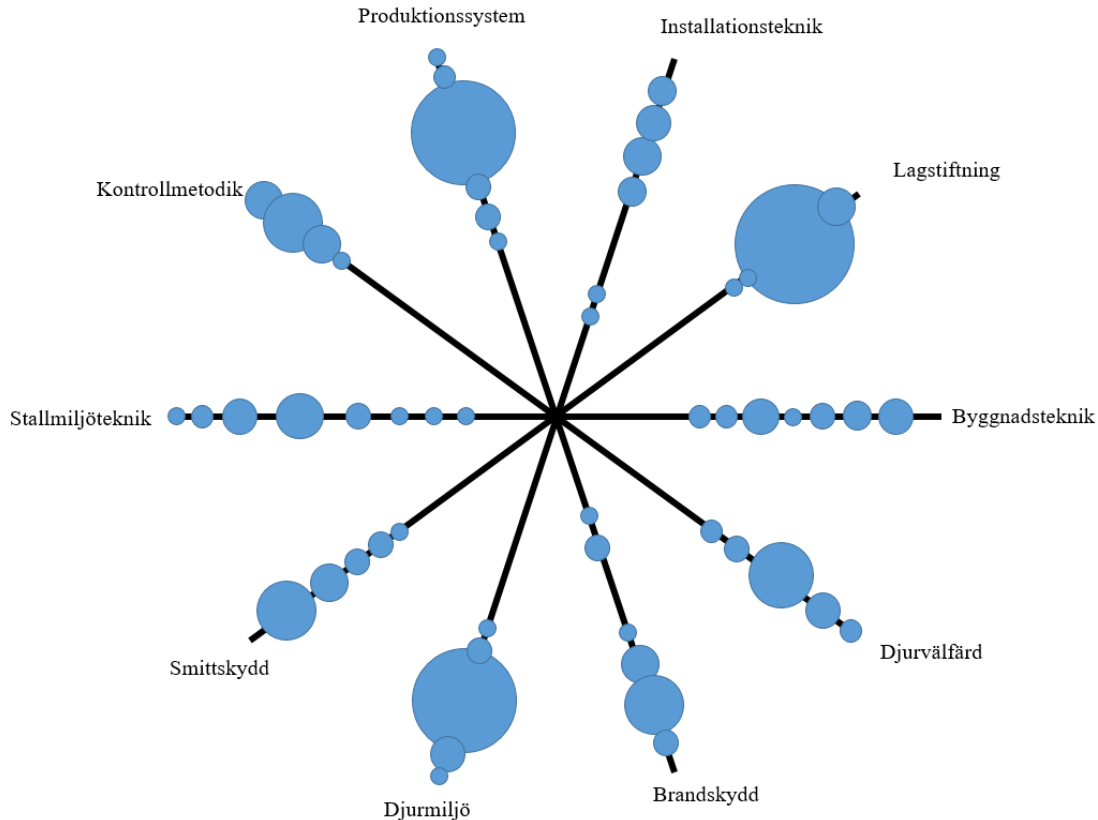
Stapeldiagrammet visar resultatet av Enkät 1 (viktade poäng). Ju högre stapel desto fler länsstyrelser svarade att kompetensområdet var mycket viktigt (4 poäng) eller ganska viktigt (2 poäng) för att effektivt handlägga förprövningsärenden.

Resultatet av Enkät 1 har diskuterats med länsstyrelsegruppen. En synpunkt som framfördes var att enkäten upplevdes som ganska svårbesvarad. Detta berodde framförallt på att "alla kompetensområden" ansågs viktiga, men också för att olika handläggare definierade de listade begreppen på olika sätt.

En annan viktig synpunkt som framfördes var att de olika kompetensområdena är olika svåra att läsa in och komplettera i efterhand. Kunskap om lagstiftning och förvaltningskunskap är mycket viktigt för en handläggare att ha, men är lättare att lära sig under anställningen hos länsstyrelsen jämfört med specifika kunskaper om exempelvis installationsteknik eller produktionssystem.

Svaren speglar i vissa fall snarare vilka områden handläggarna bedömer att de behöver bli bättre på än vilka ämnesområden som är viktigast för att handlägga förprövningsärenden.

Från resultatet av Enkät 2 är det tydligt att kompetensförsörjningen varierar mellan olika ämnesområden och mellan länsstyrelserna.

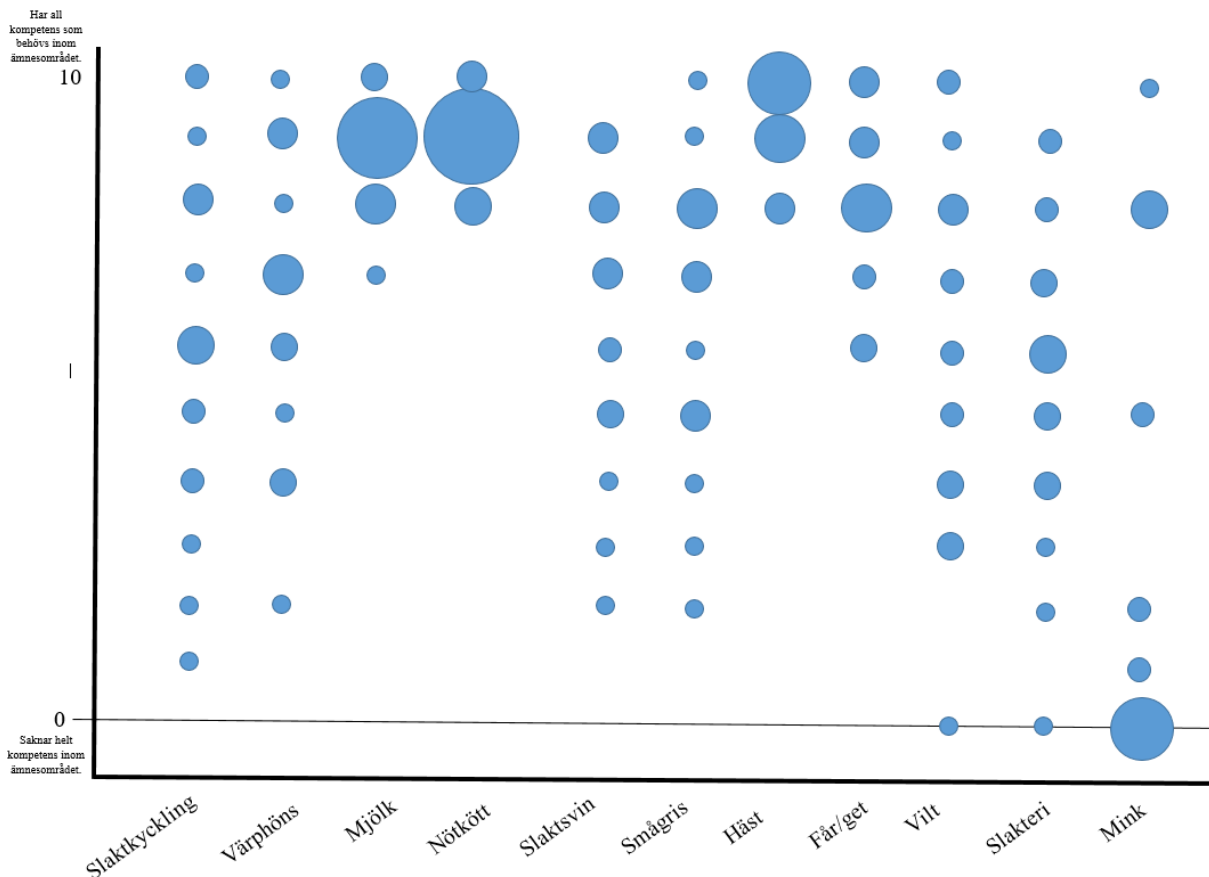
Diagrammet visar resultatet av Enkät 2. De olika kompetensområdena är angivna på respektive axel. Storleken på bubblan anger antalet svar (liten bubbla = få röster och stor bubbla = många röster). Bubblornas placering anger kompetensförsörjningen (närmare mitten innebär att kompetens saknas och närmare ytterkanten att länsstyrelsen bedömer att de har den kompetens som behövs).

De allra flesta har god kompetens för att handlägga förprövningsärenden inom områdena lagstiftning, kontrollmetodik och djurmiljö. Spridningen är däremot större inom områdena stallmiljöteknik, byggnadsteknik och installationsteknik. För de områden där flera svarat låga siffror innebär det alltså att vissa länsstyrelser anser sig ha stort behov av kompetensstärkning inom dessa områden.

När resultatet diskuterades med länsstyrelsegruppen framkom att kunskapsnivån hos länsstyrelsen ofta är starkt sammankopplad till specifika handläggare. Eftersom antalet tjänster inom förprovning ofta är få på varje länsstyrelse påverkas kunskapsnivån mycket av erfarenheten hos den eller de personer som har tjänsten vid ett givet tillfälle. Länsstyrelsegruppen gjorde dock bedömningen att den kunskapsspridning som kom fram i enkätsvaren speglar den verkliga situationen i landet.

Ytterligare en aspekt som lyftes var att det finns en stor brist på arbetskraft med teknisk kunskap inom lantbruksområdet i sin helhet, vilket är ett problem vid rekrytering av handläggare.

Från resultatet av Enkät 2 är det tydligt att kompetensförsörjningen varierar mellan olika produktionsformer/djurslag och mellan länsstyrelserna.

Diagrammet visar resultatet av Enkät 2. De olika djurslagen/produktionsformerna listas på x-axeln och bedömningen (från 0-10) om länsstyrelsen har tillräcklig kompetens finns anges på y-axeln. Storleken på bubblan anger antalet svar (liten bubbla = får röster och stor bubbla = många röster).

De allra flesta har god kompetens för att handlägga förprövningsärenden inom områdena mjölkproduktion, nötköttsproduktion och häst. Spridningen är däremot större för övriga djurslag/produktionsformer. Enkätsvaren visar att flera länsstyrelser har störst behov av kompetensstärkning när det gäller minkanläggningar, vilthägn och slakterier.

I Enkät 2 fanns också möjlighet för länsstyrelserna att ange fler produktionsinriktningar/djurslag som berörs av förprovning och där man bedömer att mer kunskap behövs. De områden som kom upp var:

- Slaktkaniner
- Djur i undervisning (t.ex. gymnasier med smådjur)
- Fiskanläggningar
- Alpacka
- Föräldradjur för slaktkyckling

- Struts
- Vaktlar
- Kalkon

När resultatet diskuterades med länsstyrelsegruppen framkom att kunskapsnivån hos specifika länsstyrelser hänger samman med hur många ärenden av olika typ som förprovats i länet de senaste åren. Byggnader för produktionsinriktningarna mjölk, nötkött och häst förprovats i hela landet och därför finns god kompetens i hela landet. För andra inriktningar och djurslag kan kunskapen däremot vara lägre om inga eller endast ett fåtal ärenden har handlagts. Man noterade också att ingen länsstyrelse angett att de har all kompetens inom alla områden. En del av förklaringen till detta kan troligen hänga samman med att teknikutvecklingen inom djurhållningen går mycket fort.

Utbildningsmöjligheter och kompetensförsörjning

SLU i Alnarp erbjuder idag kurserna *Byggnadskonstruktion*, *Byggnadsplanering* samt *Klimatisering och tekniska installationer i djurstallar*. Intresset för den sistnämnda, som varit öppen för externa, har emellertid varit svagt trots ett stort intresse initialt. SLU har dock tidigare haft en särskild utbildning av byggagronomer. Denna utbildning lades dock ner för många år sedan och det bidrar till att det är svårt att rekrytera personer med byggkompetens till länsstyrelsen och även till övriga sektorer inom lantbruket och stallbyggandet.

En viss byggkompetens kunde tidigare även fås genom den kurs som gavs på SLU i Uppsala av Institutionen för Biosystem och teknologi inom Djurmiljö och byggnadsfunktion. Denna kurs har dock ersatts av en mer allmänt hållen masterskurs: "*Djurmiljö, djurvälstånd och byggnadsfunktion*". Denna kurs har enligt SLU ett annat fokus och lockar andra studentkategorier än de mer specialintresserade inom bygg. Det saknas alltså en specifik utbildning/kurs om byggnation och byggnadsfunktion i lantbruket.

Behovet av utbildningsmöjligheter och kompetensförsörjning för länsstyrelsens personal samt för övriga personer som ska arbeta med byggfrågor inom lantbrukssektorn undersöktes 2018. Vi hänvisar därför till de slutsatser och förslag på möjliga åtgärder som vi kom fram till då och som redovisas i Jordbruksverkets Rapport 2018:15, *Kunskapsförsörjning för konkurrenskraftigt stallbyggande*.

Djurhälsoaspekten i förprovningen

Förslag på åtgärd

- Djurhälsoorganisationerna tillsammans med respektive branschorganisation stärker smittskyddssamråden och erbjuder kvalitetssäkrade smittskyddssamråd inom alla produktionsinriktningar.
- Jordbruksverket arbetar för att göra det möjligt för djurhållare att få ekonomiskt stöd för smittskyddssamråd.
- Länsstyrelserna utökar sin rådgivning om djurhälsa och smittskyddet i föröpfvningssprocessen.

Bakgrund och förklaring till åtgärderna

Smittskyddssamråd

Vi ser positivt på att smittskyddssamråd hålls men bedömer att denna verksamhet behöver stärkas. Djurhälsoorganisationerna bör därför tillsammans med respektive branschorganisation ta gemensamt ansvar för att djurhållare kan erbjudas kvalificerat smittskyddssamråd med veterinär med särskild kompetens, oavsett djurslag och oavsett var i landet djurhållningen bedrivs.

Vi har uppfattat att det råder stor enighet bland intressenterna om att djurhälso- och smittskyddsaspekterna är viktiga att beakta tidigt i byggprocessen. Vi har också uppfattat det som att de flesta intressenter är positiva till så kallade *smittskyddssamråd*. I Jordbruksverkets föreskrifter om förprovning finns *allmänna råd* om sådant samråd. I *allmänna råd till 6 kap. 1 § djurskyddsförordningen* anges följande:

Innan en ansökan om förprovning avseende utrymmen för sådana djur som avses i 3 § punkt 1a-h samt 3 § punkt 2 skickas in till länsstyrelsen bör samråd om den planerade åtgärden ha skett med veterinär som har särskild kompetens om zoonotiska smittämnen samt övriga smittämnen som kan förorsaka ohälsa hos djur samt om hur risken för spridning av sådana smittämnen minimeras. I det fall samråd har skett bör dokument som styrker detta bifogas ansökan om förprovning.

Flera branschorganisationer framför att djurhållarna är nöjda med det frivilliga smittskyddssamrådet, att det fungerar bra, att nivån är lagom och att det ger bra mervärden. Det har påpekats att det är många faktorer som påverkar smittskyddet och att det krävs helhetssyn på verksamheten och inte bara fokus på byggnaden. De menar vidare att smittskyddssamråd även fortsättningsvis bör vara frivilligt och skötas av en rådgivande veterinär. Länsstyrelsegruppen har dock framfört att de ser att smittskyddssamråden i många fall inte får önskvärt genomslag i praktiken.

Idag finns möjlighet för djurhållare att genomföra smittskyddssamråd om man håller fjäderfän, grisar och nötkreatur. Det finns dock områden inom djurhållningen där möjligheten till smittskyddssamråd är ytterst begränsad eller saknas helt. Detta gäller exempelvis möjligheterna inom fårnäringen och hästhållningen. Tillgången på smittskyddssamråd varierar dessutom mycket mellan olika platser i landet.

Ekonomiskt stöd för smittskyddssamråd

För att stimulera en utveckling av frivilliga smittskyddssamråd och för att fler djurhållare ska genomgå ett smittskyddssamråd bedömer vi att någon form av ekonomiskt stöd för smittskyddssamråd är befogat. Vi avser därför att utreda vilka möjligheter som finns för detta i det kommande landsbygdsprogrammet som börjar gälla kommande budgetperiod, förutsatt att det finns öppningar i EU-lagstiftningen som medger detta.

De vinster som kan uppnås i form av högre djurvälstånd måste dock ställas mot den administration som krävs hos myndigheter och jordbrukare för att introducera ett nytt stödsystem. Vi har inför den kommande budgetperioden uttalat att stabila stödsystem ska vara ett prioriterat mål.

Länsstyrelsens beaktande av djurhälsoaspekten

Utöver de djurhälsofrämjande insatser som görs i smittskyddssamråden ingår redan idag viss granskning av djurhälsoaspekten i länsstyrelsens förprovning. Detta genom att ansökan prövas utifrån de särskilda djurskyddsföreskrifter som bland annat har som mål att förhindra att djur blir sjuka. Ett exempel på det är att djuren ska ha ett klimat som är anpassat till djurslaget och djurhållningsformen. Några andra exempel är att utgödslingssystem ska vara utformade så att djur i en stallavdelning inte kommer i direktkontakt med gödsel från annan avdelning och att luft inte får tas in i en stallavdelning via ett utgödslings- eller urindräningsystem eller via utrymmen som kan innehålla luftföroreningar eller smittämnen som kan påverka djurens hälsa negativt.

SLU framför att det är bättre att förebygga sjukdom än att behandla. Förprovningen skulle därför förbättras om djurhälsoaspekterna beaktades mer. De menar att förprovningen exempelvis skulle kunna ta upp hur lätta olika material är att rengöra (saneringsmöjligheter), möjligheter till sektionering av djurgrupper samt logistik utanför byggnaden. SLU bedömer dock att det troligtvis ökar komplexiteten i processen och att djurhållarna inte skulle uppleva det som en förenkling. Distriktsveterinärerna har framfört att bland annat förvaringsutrymmen för foder och strö, i- och urlastningsutrymmen samt utvändiga körvägar har stor betydelse för smittskyddet. De menar därför att dessa bör ingå i förprovningen om man vill utöka arbetet med djurhälsan i förprovningen. Djurens Rätt anser att förprovningen bör breddas och omfatta djurets hela situation. De menar att utrymmen för exempelvis utevistelse och utlastningsutrymmen borde ingå så att man tar ett tydligare helhetsgrepp över alla faktorer som påverkar djuren.

När det gäller yttre faktorer som kan ha negativ inverkan på djurhälsan inne i djurstallar så har länsstyrelsen möjlighet att beakta sådana aspekter i förprovningen. Det kan exempelvis handla om att se till att det finns förutsättningar för att undvika korsande transportvägar för foder respektive gödsel. Detta görs mer eller mindre allmänt av länsstyrelserna beroende på vad det är för djurhållning det är fråga om samt vilka förutsättningar som i övrigt råder i det enskilda fallet.

Hur långt länsstyrelsens ansvar och befogenheter sträcker sig när det gäller att beakta djurhälsoaspekten i förprovningen är dock inte helt tydligt. Så vitt vi känner till prövar inte länsstyrelsen utifrån krav som ställs i annan lagstiftning, exempelvis enligt epizootilagstiftningen även om det kan finnas en koppling mellan stallbyggnadernas utformning och konsekvenserna/kostnaderna för sanering vid ett eventuellt utbrott av salmonella eller epizootiska sjukdomar.

Vi bedömer att det är rimligt och viktigt att djurhållare som ska bygga får lämplig information om den djurhälso- och smittskyddslagstiftning som finns idag och om hur detta kan påverka hur stallbyggnaderna bör utformas. En del länsstyrelser lämnar idag denna typ av information i samband med förprovningen men detta varierar i omfattning och ges inte av alla. Vi bedömer att länsstyrelserna generellt bör öka sina rådgivnings- och informationsinsatser om detta under sin förprovningshandläggning. Detta gäller särskilt i de fall då djurhållaren inte har haft smittskyddssamråd.

Möjliga förenklingsåtgärder som kräver ytterligare utredning

Förslag på åtgärd

- Typgodkännande i stället för dagens förprovning.
- Livsmedelsverket övertar huvudmannskapet för förprovningar på slakterier.

Bakgrund och förklaring till åtgärderna

Typgodkännande

Tanken med ett förfarande där möjligheten finns att kunna typgodkänna stallar är att den som vill bygga ett sådant stall ska kunna göra det utan att behöva förpröva. Jordbruksverket har tidigare tagit upp frågan om typgodkännande av djurstallar, bland annat i rapporten ”Ett djurskydd i förändring” (2008:24). Frågan om typgodkännande har senare även tagits upp av näringen i de handlingsplaner som de olika branscherna tagit fram (gris, mjölk, nöt och lamm) där samtliga ställt sig positiva till möjligheterna att kunna typgodkänna djurstallar.

I detta uppdrag har frågan diskuteras ytterligare som ett förenklingsförslag (se *Inkomna synpunkter* nedan). Sammanfattningsvis varierar intresset för detta tydligt mellan de olika branscherna. Det finns även olika önskemål och uppfattningar om exempelvis vad som ska kunna typgodkännas, på vilket sätt det i så fall ska ske, vad ett godkännande ska omfatta och vilka möjligheter till avsteg som får göras. Det är också oklart om, och i så fall i vilken omfattning, ett sådant förfarande leder till reella förenklningar för djurhållarna. Vi bedömer sammantaget att frågan om typgodkännande behöver utredas mer grundligt för att ta ställning till om det bör förverkligas eller inte.

Inkomna synpunkter kring typgodkännande

- SLU ser positivt på utveckling av någon form av typgodkännande för stallar eller stallinredning. Inom fårnäringen anser man att typgodkännande eventuellt skulle kunna förenkla vid vissa enklare nybyggen, men behovet är inte högprioriterat. Ofta görs ombyggnationer eller mer individuellt anpassade byggnader som ändå måste förprövas.
- Nötköttsproducenterna anser att typgodkännande för vissa specifika detaljer eller lösningar kan vara positivt och förenkla, men att det troligtvis är mindre intressant för dem att kunna typgodkänna hela stallar på grund av de individuella anpassningsbehov som ofta finns inom nötköttsproduktionen.
- Inom gris- och värphönsproduktionen ser man flera fördelar, till exempel att det blir tryggare, enklare, smidigare, mycket snabbare och billigare. Detta eftersom flera olika företag kan konkurrera med varandra om modulstallar. En eventuell nackdel kan dock vara att man på sikt riskerar att låsa fast sig i gamla redan typgodkända lösningar eftersom man inte vill göra ett nytt typgodkännande.
- Inom matfågelproduktionen ser man ett stort behov av att kunna typgodkänna stall för slaktkyckling, så att man inte behöver förpröva varje enskilt fall. Bygger man på annat sätt

bör det förprövas i vanlig ordning. Dagens förprovning av slaktkycklingstallar bedöms varken vara effektiv eller rättssäker eftersom länsstyrelserna idag gör olika bedömningar, vilket även gör det svårt för företag att lämna offerter.

- Djurskyddet Sverige har svårt att se att det skulle fungera annat än för slaktkycklingstallar. De är generellt sett tveksamma, men utesluter inte ett förfarande med typgodkännande förutsatt att det föregås av en grundlig utvärdering och prövning. Stallar måste ha visat sig fungera väl under en längre tid innan de är lämpliga att typgodkänna. Det finns även risker med ett typgodkännandesystem eftersom det kan hindra eller bromsa innovationer som förbättrar djurskyddet.
- Även Djurens Rätt är tveksamma då de befarar att man går miste om den förebyggande potential förprovningen har. Vidare skulle ett typgodkännande vara en utveckling åt fel håll för djurskyddet.
- Gård & Djurhälsan menar att det kan blir enklare, tryggare och billigare att bygga om det finns förhandsgodkända moduler, inredning och tekniker. De anser dock att det i så fall måste möjliggöra en enkel hantering vid egna anpassningar som respektive djurhållare vill göra i sina egna byggnader.
- Länsstyrelsegruppen bedömer att det kommer att bli svårt att typgodkänna hela stall eftersom det kommer vara få som vill investera i identiska stallar. De flesta kommer troligen ändå vilja genomföra ändringar som ska passa just deras produktion. Även om exempelvis slaktkycklingstallar kan upplevas vara likadana är det få som är identiska. Det bedöms vara lättare att typgodkänna inredning, men även den kan påverkas beroende på var den sätts in. Vidare har placeringen av ett stall stor betydelse i sammanhanget, oberoende av om stallet är typgodkänt eller inte. Sammanfattningsvis bedöms det därför bli svårt att genomföra ett förfarande med typgodkännande. De flesta kommer att vilja gör ändringar varför effekten inte heller kommer att bli tillräckligt stor.

Livsmedelsverket förprövar djurutrymmen på slakterier

Frågan om att överlåta förprovning av djurutrymmen på slakterier från länsstyrelsen till Livsmedelsverket bedömer vi bör utredas. Samverkan mellan Livsmedelsverket och länsstyrelserna bör stärkas. Bland annat bör de tillsammans ta fram och fastställa en gemensam processbeskrivning för godkännande och förprovning av slakterier.

Livsmedelsverkets synpunkter

Livsmedelsverket har lyft fram ett förenklingsförslag som innebär att Livsmedelsverket övertar ansvaret för förprovning av djurutrymmen på slakterier. De menar att det skulle minska antalet myndighetskontakter för livsmedelsföretagaren och även underlätta för den handläggande myndigheten. Livsmedelsverket menar att de har officiella veterinärer på plats på slakterierna på daglig basis och har lättare att bedöma vilka byggnationslösningar som har möjlighet att fungera väl i praktiken.

Livsmedelsverket pekar också på att det finns en gränsdragningsproblematik mellan den godkännandeprovning de gör och länsstyrelsens förprovning. Det gäller exempelvis vilken myndighet som ansvarar för att titta på drivgångar mellan djurutrymmen och bedövningsbox.

Sådan problematik bedöms kunna undanröjas om det är en myndighet i stället för två som har ansvar för båda prövningarna.

Livsmedelsverket framhåller vidare att det behövs samordningsinsatser i det fall länsstyrelsen fortsatt har ansvaret för förprovningen. Detta för att processen ska kunna flyta smidigt för alla inblandade. Exempelvis behöver samordning ske så att förprovning och godkännandeprövning av slakterier kan ske parallellt. Rutiner behöver skapas som innebär att tidiga kontakter tas mellan myndigheterna för att säkerställer att inga viktiga aspekter förbises i de olika prövningarna.

Livsmedelsverket pekar också på behovet av vägledning som riktar sig både till de som gör förprovning och till de som gör godkännandeprövningar. Detta är mycket viktigt för likriktningsarbetet, speciellt för att undvika att olika bedömningar görs på olika länsstyrelser.

Länsstyrelsegruppens synpunkter

Länsstyrelsegruppen är i grunden positiv till att Livsmedelsverket tar över förprovningen på slakterier. Även de bedömer att det blir tydligare och lättare för sökanden. De anser dock att den kunskap och kompetens som redan finns hos länsstyrelsen när det gäller byggfrågor och djurskyddsfrågor bör användas av Livsmedelsverket i processen. Man menar att det i annat fall krävs mycket utbildning av Livsmedelsverkets personal som idag inte arbetar med byggnationer och djurskydd på samma sätt som länsstyrelsen gör.